

Оқушылар мен Ұстаздарға және ата-аналарға арналған Республикалық газет

БІЛІМ АЙНАСЫ

Республиканская газета для учеников, учителей и родителей

Білім айнасы *газетінің қосымшасы*

2016 жыл

- II. «Брейн-ринг» ойыны: ойынды өткізу.
 III. Сабақты қорытындылау.

Сабақтың барысы:

I. Ұйымдастыру кезеңі

- Бүгінгі сабағымыздың тақырыбы «Қобыз пәнінің теориялық негіздері». Қобызды ойнап үйрену барысында алған теориялық білім-дағдыларыңды еске түсіріп, бекітеміз.
- Сабағымыз «Брейн-ринг» ойыны түрінде өтеді. Ойын 3 раундтан тұрады. Сіздер 2 топ құрасыздар (әр топ 5 оқушыдан) Топтарға берілетін тапсырма бірдей болып келеді. Тапсырманы орындаған команда белгі беру арқылы анықталады. Дұрыс жауап берген топқа қобыз суреті бар карточка беріледі. Ойын соңында карточканы көп жинаған топ жеңімпаз атанады.

«Брейн-ринг» ойыны

1 - раунд (3-сұрақ)

Мұғалім: Оқушылар сіздер дұрыс оқып, жазу үшін, сөздердің мағынасын және жазылуын білесіздер, бұл - тіл заңы. Ал қобызда ойнап үйрену үшін, сіздер музыкадан сауатты болуларыңыз керек. Сондықтан да біз аспапты қолымызға алғаннан бастап, музыкадан сауат ала бастадық. Қобыздан алған алғашқы сабақтарыңыз оның тарихынан басталды. Осыдан 1-раунд сұрағы туындайды: Қазіргі прима-қобыз аспабы қай кезде жасалды? Аспаптың түпнұсқасын атаңыздар, кім және қай жерде жасады?

Жауап: Аспаптың түпнұсқасы – қылқобыз. Оны 8-9 ғасырларда Қорқыт баба жасаған. 1934 жылы қазақтың ұлттық аспаптар оркестрі құрылғанда қылқобыз аспабын жасап арқылы қобыз – прима пайда болды.

Мұғалім: Қобызбен танысу барысында оның құрылыстарымен таныстық. Енді сол құрылыстарын және ішек атауларын атаңыздар?

Жауап: Қобыз құрылысы: басы, құлақтары, мойын тиегі, мойыны, шанағы, дыбыс ойығы, тиегі, ішектері, ішек ілгіші.

Біскіңші: қылы, таяқшасы, қыл тұтқасы, қыл тартқыш бұрандасы

Ішек атаулары: соль кіші октава, ре мен ля 1-октава, ми 2-октава

Мұғалім: Тақтада қобыз құрылысына байланысты тапсырма ілулі тұр. Бұл жерде аспап құрылыстары жазылған. Сіздер тапсырманы оқып, қатесін табыңыздар.

- Басы
- Құлақтары
- Мойын тиегі
- Ауызы
- Мойыны

- Беті
- Шанағы
- Тиегі
- Дыбыс ойығы
- Ішек ілгіші (плакатта жазылып тұрады, дұрыс емес жауапты оқушылар маркер арқылы сызады)

Мұғалім: Рахмет. Жылдам әрі дұрыс орындаған топқа карточка беріледі.

Келесі сұрақ: Аппликатура және позиция дегеніміз не? Олардың айырмашылығы неде?

Жауап: Аппликатура қобызда ойнау барысында саусақтардың басылу ретінің нотада белгіленіп жазылуы. Позиция сол қол саусақтарының ішек бойында біркелкі орналасу тәртібі.

1- раунд аяқталды. Енді II-раундқа көшеміз. (3 сұрақ)

Мұғалім: Бірзақ дегеніміз не?

Жауап: Бірзақ шығармадағы берілген нота ұзақтықтарын, пауза белгілерін дәлдікпен ойнау. Сонымен қоса екпінін сақтап ойнау.

Мұғалім: Оқушылар, сіздер Ре мажор гаммасын әр топ әртүрлі ырғақта орындайсыздар. 1- топ төрттік, ал 2-топ сегіздік ұзақтықта гамманы ойнайды. Рахмет.

Мұғалім: Енді немесе музыкалық шығарманы орындағанда нота мәтінінің астында белгілер жазылады. Сұрақ: Шығарманы мәнгерлеп орындауға көмегін тигізетін белгілерді атаңыздар?

Жауап: Динамикалық белгілер дегеніміз – дыбыс күшін азайту немесе арттыру дәрежесі. Негізгі белгілері:

p - пиано (piano) - ақырын

pp - пианиссимо (pianissimo) - өте ақырын

f - форте (forte) - қатты

ff - фортиссимо (fortissimo) - өте қатты

mp - меццо пиано (mezzo piano) – орташа ақырын

mf - меццо форте (mezzo forte) – орташа қатты

crec. (cres.) – дыбысты күшейту

dim. (dim.) – дыбысты азайту

Тапсырма: Оқушылар Ре мажор гаммасын дыбысынан *p* -ға дейін және кейін қарай *f*-дан *p*-ға дейін ойнайды. Рахмет, өте жақсы.

Мұғалім: Музыкалық шығарманы орындамас бұрын оның екпінін анықтаймыз. Сұрақ: Екпін туралы не атаңыздар?

Жауап: Екпін дегеніміз - шығарманың мінез-құлқын анықтайды. Екпін итальян тілінде жазылады. Ол негізгі 3 топқа бөлінеді: жылдам, орташа, жай.

Жылдам екпінге: *allegro, vivo, presto, vivace*

Орташа екпінге: *andante, moderato, andantino*

Жай екпінге: *largo, lento, adagio*,

Тапсырма: 2-топ оқушылары бір-бірлеріне шығармалар ойнап жасырады.

1-топ Моцарттың «Аллегретто» шығармасын, 2-топ Абайдың «Айттым сәлем, Қаламқасты» орындайды. Шығарманы тыңдаған топ екпінін анықтап айтады.

III раунд

Мұғалім: Гамма мен арпеджионы ойнаудың қажеттілігі неде?

Жауап: Гамма мен арпеджио оқушының сол қолының жылдамдығының қалыптасуына және саусақтардың шапшаң жүруіне көмегін тигізеді. Гаммалар – қобыз техникасының барлық элементтерін дамыту құралы

Мұғалім: Штрихтар дегеніміз не? Олар не үшін қажет?

Жауап: Штрих дегеніміз – ысқышты ішек бойында жүргізу тәсілдері. Оларды негізгі үш түрге бөлуге болады: біркелкі ойналатын, акцентпен ойналатын және үзіп ойнайтын. Шығарманы орындауда композитордың ойын, шығарманың мінез-құлқын анық беру үшін қажет.

Тапсырма: Оқушылар, сіздерге Назерке Д.Шостаковичтің «Шарманка» шығармасын ойнап береді. Ал сіздер мұқият тыңдап ондағы қолданылған штрихтарды анықтаңыздар.

Сабақты қорытындылау.

Бүгінгі сабақта көрсеткен белсенділіктеріңізге рахмет айтамын. Бүгінгі сабақ сіздерге ұнады ма? Әр топ бүгінгі сабаққа қорытынды жасайды. Оқушылар тақтаға «смайлик» белгілерінің түрлерін жапсырады.

Мұғалім: Мінекей, оқушылар осымен ойынымыз аяқталды. Топтардың жинаған карточкаларын санап, жеңімпаз топты анықтайық. Бүгінгі ойын жеңімпаздарына «5» деген баға қойылады. Ал келесі топқа «4» деген баға қойылады. Бүгінгі сабағымызды қорытындылай келе, Е.Медведевскийдің «Гамма-джаз» шығармасын бүгінгі сабағымызға қатысып отырған қонақтарға орындап берсек деймін. Қабыл алыңыздар!

Развитие устной и письменной речи как необходимое условие работы над речевой деятельностью обучающихся

Туякова Б. С., главный специалист отдела МОИР филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Костанайской области»

Вся жизнь человека неразрывно связана с языком. Он совершенствует свою речь, овладевает богатством языка, стремится к совершенному владению его письменной и

устной формами. Ведь именно из всех знаний и умений самым важным, самым необходимым для жизненной деятельности является умение ясно, понятно, красиво говорить на своем языке. С детства ребенок овладевает родным языком через речевую деятельность, через восприятие речи и говорение. И для этого важно создавать условия для речевой деятельности детей. Ведь каждый возрастной этап вносит что-то новое в его речевое развитие, так как наиболее важные ступени в овладении речью приходятся на детский возраст, школьные и студенческие годы. Чем полнее усваивается богатство языка, чем свободнее человек пользуется им, тем успешнее он познает сложные связи в природе и обществе. А. Н. Толстой писал: «можно с уверенностью сказать, что человек, говорящий на чистом, хорошем, богатом языке, богаче мыслит, чем человек, который говорит на плохом и бедном языке... Обращаться с языком кое-как – значит и мыслить кое-как: неточно, приблизительно, неверно».

Жизнь в современную эпоху предъявляет определенные требования к будущему работнику, выпускнику школы, колледжа, высшего учебного заведения, который должен будет трудиться самостоятельно, критически мыслить, уметь увидеть возникающие трудности и искать пути их преодоления; владеть богатым словарным запасом и литературными нормами родного и других языков, излагать собственные мысли в свободной творческой интерпретации в устной и письменной форме, самостоятельно трудиться над развитием собственной нравственности, интеллекта, культурного уровня, быть коммуникабельным.

Если обратиться к процессу обучения речи в школьном возрасте, то основная задача заключается в том, чтобы ученик овладел устной и письменной речью. Устное высказывание предназначено для слухового восприятия, а письменное – для восприятия зрительного, не имеют конкретного адресата. В письменной речи сами должны создавать ситуацию, мотивы речи, то есть действовать более произвольно, выражать мысли в словах, чем в устной речи. Устная речь способствует овладению умениями письменной речи, а письменная, в свою очередь, помогает развитию более четкой, правильной, логически последовательной устной речи